

Лариса Теряєва
ORCID iD 0000-0002-9906-8560

канд. пед. наук, викладач циклової комісії музики і хореографії,
Університетський коледж
Київського університету імені Бориса Грінченка,
проспект Ю. Гагаріна, 16, м. Київ, Україна,
L.teriaieva@kubg.edu.ua

ОЦІНЮВАННЯ ЕФЕКТИВНОСТІ ЗАСТОСУВАННЯ МЕТОДІВ, ФОРМ, ВИДІВ ТА ЗАСОБІВ НАВЧАННЯ НА ЗАНЯТТЯХ З ХОРОВОГО ДИРИГУВАННЯ

Сучасна вітчизняна освіта спрямована на підвищення якості навчання майбутніх учителів музичного мистецтва, самовдосконалення професійної і методичної компетентності викладачів і студентів, практичне застосування набутих знань, умінь і навичок у музично-педагогічній діяльності. Тому актуальним стає пошук та використання ефективних методів, форм і технологій навчання. Проведене експертне оцінювання дозволило визначити ефективність запропонованих методів, форм, видів, засобів та технологій навчання під час вивчення дисципліни «Хорове диригування». Дана стаття пропонує традиційні і сучасні методи, організаційні форми та засоби навчання, дає характеристику, класифікацію і їх порівняльний аналіз. Представлені результати оцінювання із застосуванням методів експертної оцінки, простого ранжування і вагових коефіцієнтів.

Ключові слова: вагові коефіцієнти; види навчання; засоби; експертна оцінка; ефективність; методична компетентність; методи; оцінювання; форми; хорове диригування.

© Теряєва Л., 2020

<https://doi.org/10.28925/2312-5829.2020.2>

Вступ. Постановка проблеми у загальному вигляді та її зв'язок із важливими науковими і практичними завданнями. У державних освітніх документах України («Національна стратегія розвитку освіти в Україні на період до 2021 року», Законах України «Про освіту», «Про вищу освіту» та ін.) наголошується на важливості якісної професійної підготовки конкурентоспроможних фахівців.

Тому актуальною проблемою сучасної вітчизняної освіти у музично-педагогічній галузі є проблема якісного навчання та методичної підготовки майбутніх учителів музики, здатних застосовувати у практичній діяльності теоретичні знання, уміння, інноваційне методичне забезпечення, ефективні методи, форми, музичні інформаційні технології на основі компетентнісного підходу та зміцнення міждисциплінарних зв'язків між навчальними дисциплінами.

Аналіз основних досліджень і публікацій із зазначеної проблеми. Проблеми формування методичної компетентності майбутніх учителів досліджуються в працях відомих педагогів-науковців та сучасних авторів (С. Гончаренко, Н. Гузій, А. Деркач, В. Загвязинський, Е. Заруба, О. Ігна). У галузі фахової підготовки вчителів музики методичні аспекти розглядаються в роботах Е. Абдулліна, Л. Арчажникової, А. Козир, О. Олексюк, В. Орлова, Г. Падалки, Л. Паньків, О. Рудницької, О. Ростовського, С. Світайло, Я. Сверлюка, В. Шульгіної, О. Щолокової та ін.

Науковцями запропоновано різні інноваційні методи навчання, а саме: відеометод, метод творчих завдань, ігровий (Олексюк О.М., 2013. с. 248); тренінгів (Орлов В.Ф., 2003. с. 262); художніх асоціацій, створення художніх та пластичних композицій до музичних творів; артистичні “замальовки” (Михаськова М.А., 2007. с. 19); моделювання проблемних ситуацій, візуалізації, групових дискусій, аутогенного тренування, “закладання думок”, (Коваленко І.Г., 2008. с. 210).

Також дослідники пропонують використовувати різні організаційні форми навчання: навчально-педагогічні ігри (Щербань П.М. 2004. с. 207); ділові ігри (Лебедева О.В., 2007. с. 24); ділові ігри з використанням дистанційної освіти, а також імітаційний тренінг, розігрування ролей, ігрове проектування, дидактична гра (Чернилевський Д.В., 2002. с. 437).

С. Гуттман (Guttman С., 2003. р.80) стверджує, що інформаційні комп'ютерні технології є двигуном зростання і інструментом, що допомагає розширити права і можливості людей і здатні зробити вирішальний вплив на зміну освіти і її поліпшення.

Окреслення невирішених питань, порушених у статті. Незважаючи на Оцінювання ефективності застосування методів, форм, видів та засобів навчання на заняттях з хорового диригування

значний внесок науковців у розвиток даної тематики і наявність теоретичної основи для подальших досліджень у цій галузі, проблема формування методичної компетентності майбутніх учителів музики на заняттях з хорового диригування сьогодні ще повністю не розв'язана, про що свідчать *існуючі суперечності між*: 1) необхідністю створення інтегрованої системи методичної підготовки та традиційним вузькопредметним підходом до викладання хорового диригування; 2) вимогами сучасної освіти до методичної компетентності майбутніх учителів музики та нездатністю випускників вузів самостійно вирішувати інноваційні методичні завдання; 3) необхідністю застосування ефективних методів, форм і засобів навчання, впровадження в освітній процес інноваційних програм і технологій та консерватизмом викладачів, які здійснюють підготовку студентів.

На сучасному етапі проблема формування методичної компетентності вказує на її актуальність та потребує розв'язання проблемних моментів для подальшого розвитку музично-педагогічної освіти.

Метою даної статті є вивчення методів, форм, видів, засобів і технологій навчання, порівняльний аналіз та визначення їх ефективності з використанням методів експертної оцінки, простого ранжування і вагових коефіцієнтів з метою їх впровадження у навчальний процес.

Виклад основного матеріалу з обґрунтуванням отриманих наукових результатів. Методична компетентність майбутніх учителів музики на заняттях з хорового диригування розглядається як інтегральна здатність особистості володіти методичними знаннями і вміннями, контролювати і аналізувати навчальний процес, оцінювати якість знань для досягнення мети, шукати сучасні ефективні методи, форми, засоби навчання та впроваджувати їх у навчальний процес.

З метою вирішення проблеми якісного навчання та формування методичної компетентності майбутніх учителів музики проведено експертне оцінювання ефективності методів, організаційних форм, видів навчання і сучасних засобів з дисципліни «Хорове диригування», у якому брали участь 88 студентів освітньо-кваліфікаційного рівня «Бакалавр». Майбутні учителі музичного мистецтва були розподілені на 2 рівноцінні підгрупи: експериментальну і контрольну. Студенти

контрольної групи вивчали цикл музичних дисциплін на основі діючих у вищих навчальних закладах навчальних програм, методичних рекомендацій і навчальних планів. Експериментальна група студентів навчалася відповідно до розробленої оптимізованої навчальної програми з хорового диригування і обґрунтованої методики формування методичної компетентності майбутніх учителів музики на заняттях з хорового диригування. Особливу увагу було приділено визначенню ефективності методів, форм, видів та засобів навчання (Теряєва Л.А., 2016. С. 91-94).

I. Методи. Методи ефективного навчання були розподілені на 2 групи методів: 1) методи, спрямовані на оволодіння знаннями (мотиваційно-навчальні, проблемно-пошукові) та 2) методи, спрямовані на вдосконалення знань, умінь та навичок (інтерактивні і креативні).

1. Методи, спрямовані на оволодіння знаннями:

Мотиваційно-навчальні методи з використанням мультимедійних засобів (показ анімації диригентських схем, слухання музичних аудіофайлів, виконання хорових творів, самостійна робота студентів).

Проблемно-пошукові методи (знаходження інформації для написання анотацій з використанням Інтернет-ресурсів, створення мультимедійних презентацій, виконання творчих завдань, пошук методів для практичної роботи з хором).

2. Методи, спрямовані на вдосконалення знань, умінь та навичок:

Інтерактивні методи навчання (творча взаємодія між викладачем і студентом, студентом і групою однокурсників під час диригування, гри партитури, співу хорових партій, вивчення диригентських схем).

Креативні методи (для розвитку творчих здібностей, практичного використання комп'ютерних програм-нотаторів для написання нот, створення вокально-хорових творів із застосуванням мультимедійних засобів).

II. Організаційні форми навчання. Застосовані наступні форми інтенсифікації навчання: *індивідуальна* (навчальні заняття, творчий діалог, самостійна робота, творчі завдання з використанням мультимедійних комп'ютерних технологій) та *індивідуально-групова* (слухання твору групою студентів, пропозиції, диригування Оцінювання ефективності застосування методів, форм, видів та засобів навчання на заняттях з хорового диригування

твору; колоквиум, ділові ігри, педагогічна практика, наукові гуртки, Веб-квести, консультації, музичні вітальні, концерти, конкурси диригентів). Важливе значення приділялося *самостійному опрацюванню* студентами методичної, наукової і навчальної літератури; оволодінню диригентською технікою; аналізу хорових творів; виконанню шкільних пісень; інтерпретації хорових творів; виконанню творчих завдань.

III. Види навчання.

1) *Пояснювально-ілюстративне навчання* (розповідь, показ диригентських вправ, демонстрація диригентських схем та прийомів звуковедення).

2) *Проблемне навчання* (система методів і засобів для вирішення проблемних завдань з хорового диригування у міждисциплінарному зв'язку з суміжними музичними дисциплінами).

3) *Програмоване навчання* (самостійне вивчення методики з хорового диригування послідовними порціями на основі індивідуального підходу з подальшою перевіркою отриманих знань).

4) *Модульне навчання* (вивчення модульних тем з хорового диригування, самостійне виконання студентами творчих завдань і практичних вправ).

5) *Інтерактивне навчання* (творча співпраця викладача зі студентами, інтерпретація хорових творів, ділові і рольові ігри).

6) *Дистанційне навчання* (застосування електронних підручників з хорового диригування, електронних бібліотек, дистанційних курсів, дистанційних консультацій, Інтернет-ресурсів, комп'ютерних програм-нотаторів та комп'ютерних музичних програм).

IV. Засоби навчання. 1) *Традиційні* (навчальні підручники, наочні посібники, спеціальне обладнання, дидактичні матеріали). 2) *Інноваційні* (мультимедійні засоби; програмно-методичне забезпечення комп'ютерних технологій; мультимедійні технології; електронні музичні інструменти (синтезатори, барабани); фото та відеозйомка; електронна база класичних, сучасних творів, поп-музики, рок-музики, караоке у форматах wma, midi, mp3, mp4; програми «Нотний редактор»).

З метою визначення ефективності методів, організаційних форм, видів

навчання і сучасних засобів з дисципліни «Хорове диригування» проведено експертне оцінювання за спеціальною методикою. Експертне оцінювання - процедура отримання оцінки проблеми на основі думки фахівців (експертів) з метою подальшого вибору оптимальних рішень. Їх рішення задачі, аргументація, формування кількісних оцінок, обробка останніх формальними методами дістали назву методу експертних оцінок. Методи експертних оцінок допомагають встановити ступінь складності та актуальності проблеми, визначити основні цілі і критерії, виявити важливі чинники і взаємозв'язки між ними, вибрати найкращі альтернативи. Методи експертних оцінок є частиною великої теорії прийняття рішень із залученням математичної статистики.

Відомо два підходи експертного оцінювання: індивідуальні оцінки та групові:

1) індивідуальні полягають у тому, що кожен експерт дає оцінку незалежно від інших, а потім ці оцінки об'єднуються в одну загальну; 2) групові методи експертизи засновані на спільній роботі експертів та отриманні сумарної оцінки від усієї групи фахівців в цілому.

Нами використовувалися методи безпосередньої індивідуальної експертної оцінки, простого ранжування і вагових коефіцієнтів.

1) *Безпосередня експертна оцінка* застосовувалася з метою визначення, наскільки один фактор найбільш значущий, ніж інші. У цьому випадку діапазон зміни характеристик об'єкта розбивався на окремі інтервали, кожному з яких приписувалася певна оцінка (бал), наприклад, від 0 до 10. Саме тому метод безпосередньої оцінки іноді називають також бальним методом.

2) *Метод простого ранжування або послідовних порівнянь* полягав у тому, що кожний експерт розташовував ознаки в порядку переваги. Під час оцінювання: а) експерт впорядковував всі ознаки в порядку зменшення їх значимості: $A_1 > A_2 > \dots > A_n$; б) надавав першою ознакою значення, рівне одиниці: $A_1 = 1$, іншими же ознаками призначав вагові коефіцієнти в частках одиниці; в) порівнював значення першої ознаки з сумою всіх наступних.

3) *Метод вагових коефіцієнтів*: а) всім ознакам призначали вагові коефіцієнти так, щоб сума коефіцієнтів дорівнювала фіксованому числу (наприклад, десяти); б) Оцінювання ефективності застосування методів, форм, видів та засобів навчання на заняттях з хорового диригування

найбільш важливій з усіх ознак надавали ваговий коефіцієнт, що дорівнював фіксованому числу, а всім іншим - коефіцієнти, рівні часткам цього числа.

В якості експертів виступали викладачі вищих навчальних закладів, вчителі загальноосвітніх шкіл, а також студенти, які брали участь в процесі вивчення музичних дисциплін. Залучення студентів здійснювалося з метою отримання «зворотного зв'язку» про якість процесу викладання.

Для урахування важливості кожного з методів навчання були застосовані вагові коефіцієнти, сума яких дорівнювала одиниці, тобто вважалося, що всі ці методи в цілому забезпечують методичну компетентність майбутніх учителів музики (див. табл. 1 і табл. 2). В результаті аналізу кожна із запропонованих форм, видів та засобів навчання оцінювалася за 10-бальною шкалою відносно кожного даного методу навчання. Після цього ці оцінки помножувалися на вагові коефіцієнти методів навчання. У останній колонці подано сумарні значення балів, які свідчать про їх вагове значення для формування методичної компетентності в цілому. Результати по кожному з видів, форм і засобів навчання були усереднені і за допомогою вагових коефіцієнтів отримані остаточні результати.

Методи, форми, види та засоби навчання

Таблиця 1 – Оцінювання ефективності організаційних форм та видів навчання

Форми та види навчання	Методи навчання з хорового диригування										
	Практичні методи	Наочні методи	Проблемно-пошукові методи	Ігрові методи	Методи стимулювання і мотивації	Репродуктивні методи	Інтерактивні методи	Креативні методи	Спеціальні музичні методи	Методи контролю і самоконтролю	Разом
	0,15	0,05	0,1	0,05	0,1	0,05	0,2	0,1	0,05	0,15	1
Індивідуальна	10x0,15 = 1,5	9x0,05 = 0,45	9x0,1 = 0,9	10x0,05 = 0,5	10x0,1 = 1	9x0,05 = 0,45	9x0,2 = 1,8	10x0,1 = 1	10x0,05 = 0,5	10x0,15 = 1,5	9,6
Індивідуально-групова	9x0,15 = 1,35	9x0,05 = 0,45	9x0,1 = 0,9	8x0,05 = 0,4	9x0,1 = 0,9	9x0,05 = 0,45	10x0,2 = 2	10x0,1 = 1	10x0,05 = 0,5	10x0,15 = 1,5	9,45
Самостійна робота	9x0,15 = 1,35	3x0,05 = 0,15	10x0,1 = 1	5x0,05 = 0,25	8x0,1 = 0,8	10x0,05 = 0,5	10x0,2 = 2	10x0,1 = 1	5x0,05 = 0,25	10x0,15 = 1,5	8,8
Практичні заняття	10x0,15 = 1,5	5x0,05 = 0,25	9x0,1 = 0,9	8x0,05 = 0,4	9x0,1 = 0,9	9x0,05 = 0,45	9x0,2 = 1,8	9x0,1 = 0,9	8x0,05 = 0,4	10x0,15 = 1,5	8,45
Педагогічна практика	10x0,15 = 1,5	7x0,05 = 0,35	10x0,1 = 1	10x0,05 = 0,5	9x0,1 = 0,9	9x0,05 = 0,45	8x0,2 = 1,6	9x0,1 = 0,9	7x0,05 = 0,35	6x0,15 = 0,9	8,45
Лекції	4x0,15 = 0,6	2x0,05 = 0,1	4x0,1 = 0,4	9x0,05 = 0,45	4x0,1 = 0,4	8x0,05 = 0,4	4x0,2 = 0,8	5x0,1 = 0,5	3x0,05 = 1,15	3x0,15 = 0,45	5,25
Семінари	4x0,15 = 0,6	2x0,05 = 0,1	6x0,1 = 0,6	7x0,05 = 0,35	7x0,1 = 0,7	8x0,05 = 0,4	6x0,2 = 1,2	7x0,1 = 0,7	4x0,05 = 0,2	3x0,15 = 0,45	5,3
Консультації	6x0,15 = 0,9	4x0,05 = 0,2	5x0,1 = 0,5	8x0,05 = 0,4	4x0,1 = 0,4	7x0,05 = 0,35	5x0,2 = 1	6x0,1 = 0,6	2x0,05 = 0,1	8x0,15 = 1,2	5,65
Конференції	5x0,15 = 0,75	3x0,05 = 0,15	8x0,1 = 0,8	4x0,05 = 0,2	6x0,1 = 0,6	4x0,05 = 0,2	6x0,2 = 1,2	3x0,1 = 0,3	4x0,05 = 0,2	3x0,15 = 0,45	4,85
Гуртки	8x0,15 = 1,2	9x0,05 = 0,45	7x0,1 = 0,7	2x0,05 = 0,1	7x0,1 = 0,7	3x0,05 = 0,15	7x0,2 = 1,4	7x0,1 = 0,7	5x0,05 = 0,25	3x0,15 = 0,45	6,1
Конкурси диригентів	10x0,15 = 1,5	10x0,05 = 0,5	7x0,1 = 0,7	4x0,05 = 0,2	9x0,1 = 0,9	7x0,05 = 0,35	9x0,2 = 1,8	8x0,1 = 0,8	3x0,05 = 0,15	2x0,15 = 0,3	7,2
Проблемне навчання	7x0,15 = 1,05	6x0,05 = 0,3	10x0,1 = 1	9x0,05 = 0,45	10x0,1 = 1	3x0,05 = 0,15	8x0,2 = 1,6	9x0,1 = 0,9	5x0,05 = 0,25	7x0,15 = 1,05	7,75
Програмоване навчання	8x0,15 = 1,2	7x0,05 = 0,35	7x0,1 = 0,7	6x0,05 = 0,3	8x0,1 = 0,8	9x0,05 = 0,45	8x0,2 = 1,6	2x0,1 = 0,2	3x0,05 = 0,15	5x0,15 = 0,75	6,5

Оцінювання ефективності застосування методів, форм, видів та засобів навчання на заняттях з хорового диригування

Модульне навчання	9x0,15 = 1,35	6x0,05 = 0,3	9x0,1 = 0,9	7x0,05 = 0,35	9x0,1 = 0,9	6x0,05 = 0,3	10x0,2 = 2	8x0,1 = 0,8	6x0,05 = 0,3	9x0,15 = 1,35	8,55
Пояснювально-ілюстративне навчання	8x0,15 = 1,2	6x0,05 = 0,3	3x0,1 = 0,3	2x0,05 = 0,1	5x0,1 = 0,5	2x0,05 = 0,1	1x0,2 = 0,2	2x0,1 = 0,2	2x0,05 = 0,1	1x0,15 = 0,15	3,15
Інтерактивне навчання	9x0,15 = 1,35	6x0,05 = 0,3	10x0,1 = 1	6x0,05 = 0,3	9x0,1 = 0,9	5x0,05 = 0,25	10x0,2 = 2	8x0,1 = 0,8	4x0,05 = 0,2	9x0,15 = 1,35	8,45
Дистанційне навчання	3x0,15 = 0,45	9x0,05 = 0,45	8x0,1 = 0,8	5x0,05 = 0,25	8x0,1 = 0,8	2x0,05 = 0,1	10x0,2 = 2	8x0,1 = 0,8	3x0,05 = 0,15	9x0,15 = 1,35	7,15

Таблиця 2 - Оцінювання ефективності методів та засобів навчання з дисципліни «Хорове диригування»

Методичні, мультимедійні, комп'ютерні, технічні засоби навчання	Методи навчання з хорового диригування										
	Практичні методи	Наочні методи	Проблемно-пошукові методи	Ігрові методи	Методи стимулювання і мотивації	Репродуктивні методи	Інтерактивні методи	Креативні методи	Спеціальні музичні методи	Методи контролю і самоконтролю	Разом
	0,15	0,05	0,1	0,05	0,1	0,05	0,2	0,1	0,05	0,15	1
Навчальні підручники	5x0,15 = 0,75	4x0,05 = 0,2	4x0,1 = 0,4	3x0,05 = 0,15	5x0,1 = 0,5	10x0,05 = 0,5	10x0,2 = 2	2x0,1 = 0,2	8x0,05 = 0,4	10x0,15 = 1,5	6,6
Наочні посібники	8x0,15 = 1,2	10x0,05 = 0,5	2x0,1 = 0,2	7x0,05 = 0,35	3x0,1 = 0,3	8x0,05 = 0,4	8x0,2 = 1,6	4x0,1 = 0,4	6x0,05 = 0,3	5x0,15 = 0,75	3,45
Мультимедійні засоби	10x0,15 = 1,5	10x0,05 = 0,5	8x0,1 = 0,8	8x0,05 = 0,4	9x0,1 = 0,9	9x0,05 = 0,45	10x0,2 = 2	10x0,1 = 1	7x0,05 = 0,35	3x0,15 = 0,45	8,35
Програмно-методичне забезпечення комп'ютерних технологій	8x0,15 = 1,2	9x0,05 = 0,45	9x0,1 = 0,9	7x0,05 = 0,35	8x0,1 = 0,8	10x0,05 = 0,5	10x0,2 = 2	9x0,1 = 0,9	8x0,05 = 0,4	10x0,15 = 1,5	9
Спеціальне обладнання	10x0,15 = 1,5	4x0,05 = 0,2	5x0,1 = 0,5	2x0,05 = 0,1	4x0,1 = 0,4	3x0,05 = 0,15	7x0,2 = 1,4	8x0,1 = 0,8	7x0,05 = 0,35	6x0,15 = 0,9	6,3
Дидактичні матеріали	7x0,15 = 1,05	3x0,05 = 0,15	10x0,1 = 1	2x0,05 = 0,1	5x0,1 = 0,5	10x0,05 = 0,5	10x0,2 = 2	1x0,1 = 0,1	9x0,05 = 0,45	9x0,15 = 1,35	7,2
Технічні засоби	6x0,15 = 0,9	4x0,05 = 0,2	5x0,1 = 0,5	6x0,05 = 0,3	7x0,1 = 0,7	6x0,05 = 0,3	10x0,2 = 2	7x0,1 = 0,7	7x0,05 = 0,35	2x0,15 = 0,3	6,25

Діаграми, що ілюструють результати аналізу ефективності методів, форм, видів та сучасних засобів навчання, представлено на рис. 1 та рис. 2.

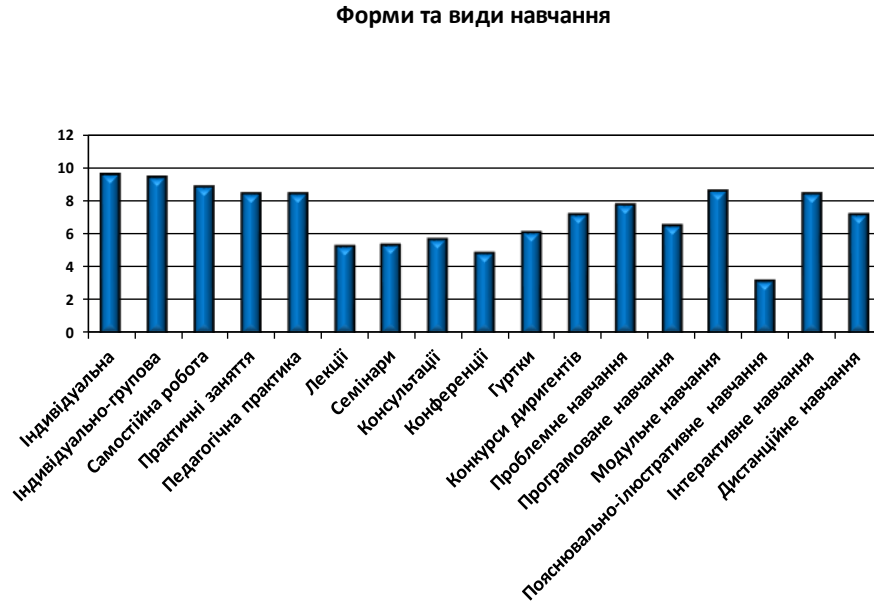

Рис. 1 – Результати оцінювання ефективності форм та видів навчання

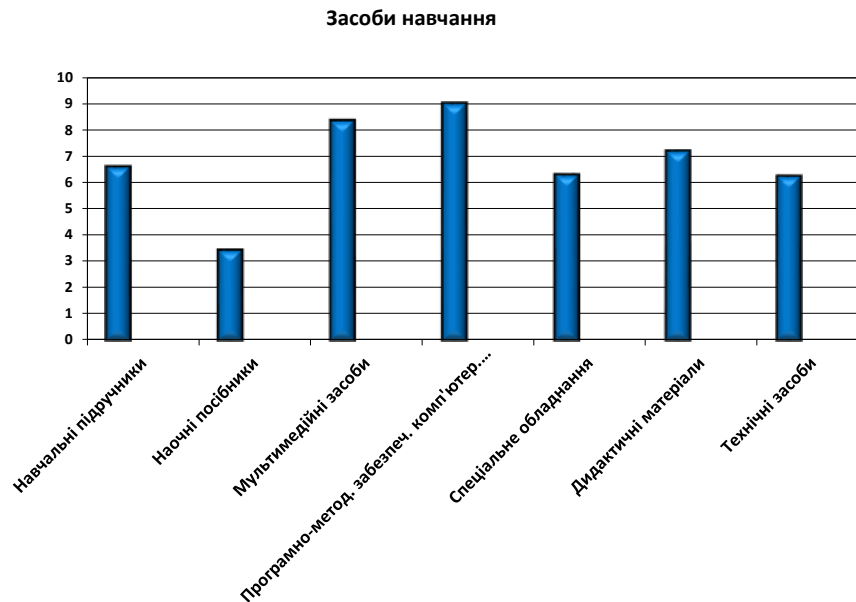

Рис. 2. – Результати оцінювання ефективності сучасних засобів навчання

Оцінювання ефективності застосування методів, форм, видів та засобів навчання на заняттях з хорового диригування

Висновки та перспективи подальшого дослідження проблеми. Аналіз проведеного експертного оцінювання ефективності методів, форм, видів і засобів навчання (за 10-бальною шкалою) дозволяє стверджувати, що:

– ефективними методами на заняттях з хорового диригування є *методи стимулювання і мотивації, практичні, проблемно-пошукові, інтерактивні, креативні та методи контролю і самоконтролю;*

– ефективними організаційними формами є: *індивідуальна (9,6 балів), індивідуально-групова (9,45 балів), практичні заняття (8,45 балів), самостійна робота (8,8 балів), педагогічна практика (8,45 балів);*

– ефективними видами навчання є *модульне навчання (8,55 балів), інтерактивне навчання (8,45 балів), проблемне навчання (7,75 балів), дистанційне навчання (7,15 балів) і програмоване навчання (6,5 балів);*

- ефективними сучасними засобами навчання є: *програмно-методичне забезпечення комп'ютерних технологій (9 балів), мультимедійні засоби (8,35 бала), дидактичні матеріали (7,2 бала), навчальні підручники (6,6 бала).*

Отже, інші методи, види, форми навчання і засоби при вивченні курсу «Хорове диригування» є другорядними і не завжди доцільними.

Динамічне зростання сформованості методичної компетентності майбутніх учителів музики експериментальної групи підтвердило ефективність і доцільність впровадження у навчальний процес запропонованих методів, форм, видів і засобів навчання. Подальші дослідження націлені на пошук технологій інтенсифікації навчання з дисципліни «Хорове диригування».

Література

- Коваленко І. Г. Методика формування професійно-особистісних якостей майбутніх учителів музики в процесі вивчення диригентсько-хорових дисциплін: дис. ... канд. пед. наук: 13.00.02. Київ, 2008. 210 с.
- Лебедева О. В. Развитие методической компетентности учителя как средство повышения эффективности учебного процесса в общеобразовательной школе: автореф. дис. ... канд. пед. наук: 13.00.01. Новгород, 2007. 24 с.
- Михаськова М. А. Формування фахової компетентності майбутніх вчителів музики: автореф. дис. ... канд. пед. наук : 13.00.02. Київ, 2007. 19 с.

- Олексюк О. М. Музична педагогіка: навч. посібник. Київ. ун-т ім. Б. Грінченка, 2013. 248 с.
- Орлов В. Ф. Теоретичні та методичні засади професійного становлення майбутніх учителів мистецьких дисциплін: автореф. дис. ... доктора пед. наук: 13.00.04. Київ, 2004. 45 с.
- Теряєва Л. А. Формування методичної компетентності майбутніх учителів музики з диригентсько-хорової підготовки на основі модульного навчання. *Науковий часопис / Нац. пед. ун-т імені М.П. Драгоманова. Серія 14. Теорія і методика мистецької освіти: збірник наукових праць. Вип.20 (25).* Київ: НПУ ім. М. П. Драгоманова, 2016. С. 91–94.
- Чернилевский Д. В. Дидактические технологии в высшей школе: учебное пособие для вузов. Москва: Юнити - Дана, 2002. 437 с.
- Щербань П. М. Навчально-педагогічні ігри у вищих навчальних закладах: навчальний посібник. Київ: Вища школа, 2004. 207 с.
- Lebler, D. (2008). Popular music pedagogy: peer learning in practice. *Music Education Research*. Vol. 10, Issue 2, 193-213. DOI: 10.1080/14613800802079056 (eng).

References

- Kovalenko, I. H. *Metodyka formuvannya profesiyno-osobystisnykh yakostey maybutnikh uchyteliv muzyky v protsesi vyvchennya dyryhent-s'ko-khorovykh dystsyplin: dys. ...kand. ped. nauk: 13.00.02.* Kyiv: NPU im. M. Drahomanova. 2008. 210 s.
- Lebedeva, O. V. *Razvitiye metodicheskoy kompetentnosti uchitelya kak sredstvo povysheniya effektivnosti uchebnogo protsessa v obshcheobrazovatel'noy shkole: avtoref. dis. ... kand. ped. nauk: 13.00.01.* Novgorod, 2007. 24 s.
- Mykhas'kova, M. A. *Formuvannya fakhovoyi kompetentnosti maybutnikh vchyteliv muzyky: avtoref. dys. ... kand. ped. nauk: 13.00.02.* Kyiv, 2007. 19 s.
- Oleksyuk, O. M. *Muzychna pedahohika: navch. posibnyk.* Kyiv. un-t im. B. Hrinchenka, 2013. 248 s.
- Orlov, V. F. *Teoretychni ta metodychni zasady profesiynoho stanovlennya maybutnikh uchyteliv mystets'kykh dystsyplin: avtoref. dys. ... doktora ped. nauk: 13.00.04.* Kyiv, 2004. 45 s.
- Teriaieva, L. A. *Formuvannya metodychnoyi kompetentnosti maybutnikh uchyteliv muzyky z dyryhent-s'ko-khorovoyi pidhotovky na osnovi modul'noho navchannya. Naukovyy chasopys / Nats. ped. un-t imeni M. P. Drahomanova. Seriya 14. Teoriya i metodyka mystets'koyi osvity: zbirnyk naukovykh prats'.* Vyp.20 (25). Kyiv: NPU im. M.P. Drahomanova, 2016. S. 91–94.
- Chernilevskiy, D. V. *Didakticheskiye tekhnologii v vyshey shkole: uchebnoye posobiye dlya vuzov.* Moskva: Yuniti - Dana, 2002. 437 s.
- Shcherban, P. M. *Navchal'no-pedahohichni ihry u vyshchykh navchal'nykh zakladakh: navchal'nyu posibnyk.* Kyiv: Vyshcha shkola, 2004. 207 s
- Lebler, D. (2008). Popular music pedagogy: peer learning in practice. *Music Education Research*. Vol. 10, Issue 2, 193–213. DOI: 10.1080/14613800802079056

ОЦЕНИВАНИЕ ЭФФЕКТИВНОСТИ ПРИМЕНЕНИЯ ФОРМ, МЕТОДОВ, ВИДОВ И СРЕДСТВ ОБУЧЕНИЯ НА ЗАНЯТИЯХ ПО ХОРОВОМУ ДИРИЖИРОВАНИЮ

Лариса Теряева, кандидат педагогических наук,
преподаватель цикловой комиссии музыки и хореографии
Университетского колледжа Киевского университета имени Бориса Гринченка,
проспект Ю. Гагарина, 16, г. Киев, Украина, L.teriaieva@kubg.edu.ua

Современное отечественное образование направлено на повышение качества обучения будущих учителей музыкального искусства, самосовершенствование профессиональной и методической компетентности преподавателей и студентов, практическое применение приобретенных знаний, умений и навыков в музыкально-педагогической деятельности. Поэтому актуальным становится поиск и использование эффективных методов, форм и технологий обучения. Проведенное экспертное оценивание позволило определить эффективность предложенных методов, форм, видов, средств и технологий обучения при изучении дисциплины «Хоровое дирижирование». Данная статья предлагает традиционные и современные методы, организационные формы и средства обучения, дает характеристику, классификацию и их сравнительный анализ. Представлены результаты оценивания эффективности с применением методов экспертной оценки, простого ранжирования и весовых коэффициентов.

Ключевые слова: *весовые коэффициенты; виды обучения; методическая компетентность; методы; оценивания; средства; формы; хоровое дирижирование; экспертная оценка; эффективность.*

APPLICATION EFFICIENCY ASSESSMENT OF FORMS, METHODS, MEANS AND TYPES OF TRAINING IN CHORAL CONDUCTING LESSONS

Teriaieva Larisa, Ph.D, teacher of the cyclic commission
of music and choreography University College
Boris Grinchenko Kyiv University ,
avenue Y. Gagarina, 16, Kiev, Ukraine, L.teriaieva@kubg.edu.ua

Ukraine's entry into the European and world educational and information space requires the development and implementation of an innovative concept of education that should take into account world and domestic pedagogical and national traditions in the training of future teachers.

At present stage, the formation of methodological competence of future music teachers in choral conducting has its own peculiarities, namely: ensuring interdisciplinary links of choral conducting with other professional disciplines; use of a personal approach; organization of methodological work with students; use of information technologies and computer music programs; development of personal qualities of future music teachers.

Our analysis of the interdisciplinary links of choral conducting with musical

disciplines showed that choral conducting has direct links with the main musical instrument, choral class, voice production, harmony, analysis of musical forms and auxiliary links with the orchestral class, additional musical instrument.

The results of the scientific research confirmed that the effective methods in choral conducting are motivational, educational, practical, problem-seeking, interactive, creative and methods of control and self-control; forms of training - individual, group, practical classes, independent work, competitions of conductors, creative music competitions, pedagogical practice; effective types of training are modular, interactive, problematic, distance, programmable, and modern training means - software and methodological support of computer technologies, multimedia tools, didactic materials. Other methods, types, forms of training and aids in studying the course "Choral Conducting" are secondary and not entirely relevant.

Keywords: *assessment; choral conducting; efficiency; forms; means; methodological competence; methods; types of training.*

Стаття надійшла до редакції 31.12.2019

Прийнято до друку 28.05.2020